

تأثیر پیاده روی اربعین بر خانواده شالوده‌ی جامعه و زیربنای تمدن اسلامی

د.حجت حاجی محمدی یزدی

إعلام جامعة طهران - إيران

hojatyazdi69@ut.ac.ir

چکیده

خانواده محبوب‌ترین بنیان در نزد خداوند و شالوده زندگی اجتماعی است که نقش و کارکردهای تربیتی آن در انسان‌سازی، رشد فرهنگی، بالندگی علمی و معنوی جامعه و همچنین آرامش روحی جوانان به ویژه در دنیای پر تلاطم روحی و فرهنگی امروز بی‌نظیر می‌باشد. الگوهای زیست دین‌مدارانه از بنیان و کارکرد خانواده در برابر تهاجم عوامل بی‌ثبات‌ساز محافظت می‌کند. پیاده‌روی اربعین حسینی هم به خانواده به عنوان مهم‌ترین نهاد انسان‌ساز، روح و جان تازه‌ای می‌بخشد. هدف از این تحقیق بررسی این است که چگونه زیارت پیاده روی اربعین در میان یک زوج یا خانواده بر روابط زناشویی یا خانوادگی تأثیر می‌گذارد، آیا پیاده‌روی در مسیر زیارت اربعین با هم بر رفتار اعضای خانواده نسبت به یکدیگر تأثیر می‌گذارد و آیا نگرش مثبتی را شکل می‌دهد. و رفتار مبنای تجربی این مطالعه نتایج یک نظرسنجی در میان پاسخ دهندگانی است که در پیاده روی زیارت اربعین شرکت کرده اند، و همچنین مصاحبه‌های عمیق انجام شده با ۲۴ زوج زائر در مسیر زیارت اربعین. این مطالعه نشان داد که انجام زیارت به عنوان یک زوج یا خانواده تأثیر مثبتی بر روابط درون خانواده دارد. به گفته مصاحبه‌شوندگان، رفتن با هم به زیارت به تقویت پیوندهای زناشویی و اعتماد، بهبود ارتباطات و ارتباط متقابل، مراقبت و محبت و بهبود ارتباط با فرزندان کمک کرد. **واژگان کلیدی:** پیاده روی اربعین، ایمان، خانواده، پیوندهای خانوادگی، سلامتی، ازدواج، زائران، زیارت.

أثر مشيئة الأربعين في الأسرة وأساس المجتمع وأساس الحضارة الإسلامية

د. حجة حاج محمدي يزدي
إعلام جامعة طهران - إيران

ملخص البحث

الأسرة هي الأساس المحبوب عند الله وأساس الحياة الاجتماعية، التي دورها ووظائفها التربوية في أنسنة المجتمع ونموه الثقافي وتطوره العلمي والروحي، فضلاً عن السلام النفسي للشباب، خاصة في إن العالم الروحي والثقافي المضطرب اليوم فريد من نوعه. الأنماط الحيوية الدينية تحمي أساس الأسرة وعملها ضد غزو العوامل المزعزعة للاستقرار. كما تعطي مسيرة الأربعين الحسيني روحاً جديدة للأسرة باعتبارها أهم مؤسسة لبناء الإنسان. الغرض من هذا البحث هو معرفة مدى تأثير زيارة الأربعين بين الزوجين أو الأسرة على العلاقات الزوجية أو الأسرية، وما إذا كان المشي في الأربعين معاً يؤثر على سلوك أفراد الأسرة تجاه بعضهم البعض، وما إذا كان يشكل موقفاً إيجابياً. يعطي والسلوك الأساس التجريبي لهذه الدراسة هو نتائج استطلاع بين المشاركين الذين شاركوا في زيارة الأربعين، بالإضافة إلى مقابلات متعمقة أجريت مع ٢٤ زوجاً من الحجاج في طريقهم إلى زيارة الأربعين. أظهرت هذه الدراسة أن أداء فريضة الحج كزوجين أو أسرة له تأثير إيجابي على العلاقات داخل الأسرة. وبحسب من أجريت معهم المقابلات، فإن أداء فريضة الحج معاً ساعد في تقوية الروابط الزوجية والثقة، وتحسين التواصل والمعاملة بالمثل، والرعاية والمودة، وتحسين التواصل مع الأطفال.

الكلمات المفتاحية: مسيرة الأربعين، الإيمان، الأسرة، الروابط الأسرية، الصحة، الزواج، الحجاج، الحج.

The effect of Arbaeen walking on the family, the foundation of society and the foundation of Islamic civilization

D. Hojjat Haji Mohammadi Yazdi

Tehran University Media - Iran

Abstract

The family is the beloved foundation of God and the foundation of social life, whose educational role and functions in humanizing society, its cultural growth, scientific and spiritual development, as well as the psychological peace of young people, especially in today's turbulent spiritual and cultural world are unique. Religious vital patterns protect the foundation and work of the family against the invasion of destabilizing factors. The Arbaeen procession also gives a new spirit to the family as the most important institution for building a human being. The purpose of this research is to find out the extent to which the Arbaeen visit between spouses or families affects marital or family relations, and whether walking the Arbaeen together affects the behavior of family members towards each other, and whether it forms a positive attitude. The experimental basis for this study is the results of a survey among participants who participated in the Arbaeen visit, as well as in-depth interviews conducted with 24 pilgrims' couples on their way to the Arbaeen visit. This study showed that performing the Hajj as a couple or family has a positive effect on relationships within the family. According to interviewees, performing Hajj together helped strengthen marital bonds and trust, improve communication and reciprocity, care and affection, and improve communication with children.

Keywords: Arbaeen march, faith, family, family ties, health, marriage, pilgrims, Hajj.

مقدمه

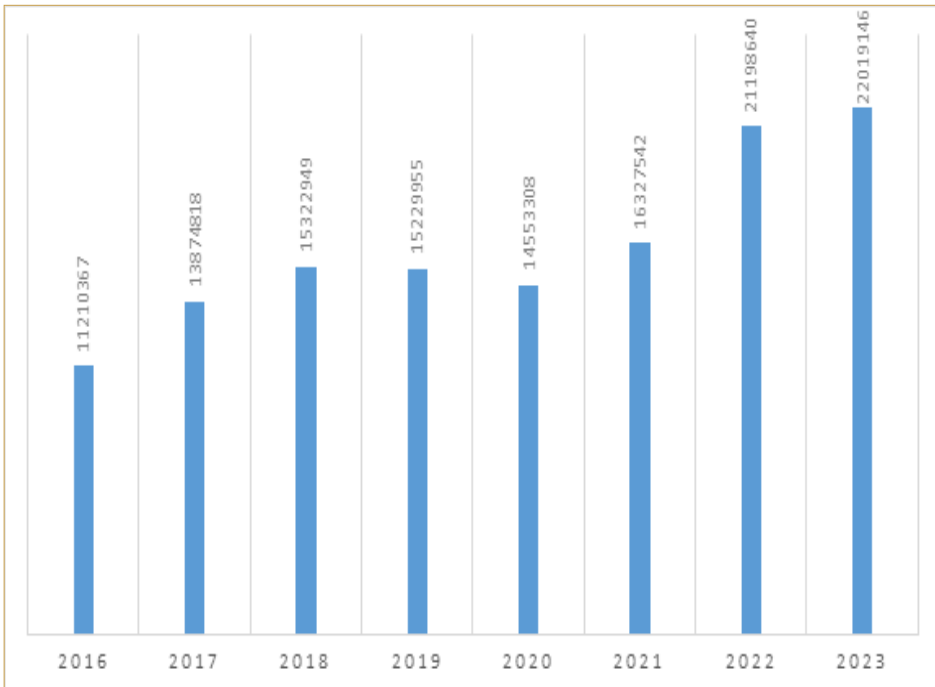
زیارت یکی از کهن‌ترین مناسک دینی و آیین‌های مذهبی است که ارتباط نزدیکی با خانواده دارد؛ نهادی که از دید بسیاری صاحب‌نظران امور اجتماعی مهم‌ترین نهاد هر جامعه است که البته امروز در یک دگرذیسی تاریخی در کارکردهای اجتماعی خود به سر می‌برد. به نظر می‌رسد از میان عوامل کمک‌کننده به بنیان و کارکرد خانواده در مقابل امواجی که کانون این نهاد انسان‌ساز را مورد تهاجم قرار داده است، استمداد جستن از الگوهای زیست دین‌مدارانه یکی از موثرترین گزینه‌ها باشد. یکی از الگوهای زیست خانوادگی مومنانه در جریان زیارت شکل می‌گیرد که مخصوصاً در سال‌های اخیر در ایام اربعین حسینی با حضور خانوادگی زائران در پیاده روی اربعین بهتر خود را نشان داده است. از میان قریب به سه‌ونیم میلیون نفری که بنا بر آخرین آمار اعلامی به مناسبت اربعین حسینی از مرزهای کشور به سمت عراق عبور کرده‌اند و بسیاری که زائر نجف و کربلا و سایر شهرهای زیارتی کشور همسایه‌اند، جمع چشمگیری به صورت خانوادگی پا به مسیر زیارت گذاشته‌اند و همچنین هزاران نفری که در شهرهای مختلف در پیاده‌روی جاماندگان حضور یافتند حضورشان خانوادگی بود.

در آینده ای نه چندان دور مسیر پیاده روی پدیده عظیم اربعین به عنوان مبتکرانه‌ترین، گسترده‌ترین، الهام بخش‌ترین و یکپارچه‌ترین مسیر زیارتی و فرهنگی در جهان شناخته خواهد شود. پدیده‌های فرهنگی، مذهبی، اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی که در فضای زیارتی اربعین رخ می‌دهد، می‌تواند مورد توجه محققان رشته‌هایی مانند تاریخ، جغرافیا، الهیات، جامعه‌شناسی، قوم‌شناسی و مطالعات فرهنگی قرار گیرد. فضای زیارتی اربعین پویا و متنوع است. در معنای «داخلی»/روحانی، فضای ملاقات با خدا، ائمه معصوم (ع) و بالاتر از همه، فضای رویارویی با خود است - سفری به اعماق خود. همانطور که کسانی که از سفر اربعین باز می‌گردند، می‌گویند: مسیری است که در آن «انسان دوباره متولد می‌شود»، مسیر تبدیل و فروتنی، یک «راه زندگی». پیاده روی اربعین مسیری برای تأمل فردی در مورد

زندگی تاکنون و جستجوی دگرگونی بالقوه است. از نظر بیرونی، فضای زیارتی پیاده روی اربعین فضایی است برای رویارویی با دیگران، کسانی که زائر با آنها مسیر را طی می کنند، از جمله همسران، فرزندان، دوستان و در نهایت، فضای زیارتی اربعین فضایی است که در آن با محیط جغرافیایی به ویژه طبیعت و فرهنگ، میراث ملموس و ناملموس و جامعه محلی، مردمی که در طول مسیر زندگی می کنند و کار می کنند، مواجه می شویم.

آستان مقدس حرم حضرت عباس (ع) که هر سال آمار تعداد زائران ورودی به کربلا را برای حضور در مراسم اربعین ثبت می کند، میزان حضور زائران سال ۱۴۴۵ قمری را از روز اول تا بیستم صفر (ساعت ۱۲ ظهر روز اربعین) بیش از ۲۲ میلیون نفر تخمین زد. در شکل ۱ آمار زائران اربعین را از سال ۱۳۹۵ تا امروز مشاهده می کنید.

شکل (۱) آمار زائران پیاده روی اربعین

زیارت - اعم از فردی و جمعی - یک تجربه بسیار حسی است، زیرا هر دو در مسیر حرکت به سوی مکان مقدس - در فضای زیارتی - و در داخل فضای حرم، زائران محرک های دیداری، شنیداری و لامسه را پردازش می کنند و به مشاهده و شرکت در انواع مناسک و اعمال عبادی می پردازند. (فاریا و همکاران، ۲۰۲۲؛ سیگالا، ۲۰۲۰).

آگاپیتو و همکاران (۲۰۱۳) معتقدند که رویکرد چند رشته ای به حواس انسان (بینایی، شنوایی، بویایی، چشایی و لامسه)، اهمیت آنها را برای تجربه و ادراک فردی از فضا نشان می دهد. محرک های حسی بر رفتار تأثیر می گذارند و «در راه بودن» برخوردهای چندحسی را ترویج می کند (آگاپیتو و همکاران، ۲۰۱۳). تجربیات در پیاده روی اربعین بر تمام حوزه های انسانی تأثیر می گذارد: فکری، فیزیکی، عاطفی و معنوی. زیارت انفرادی و گروهی برای هر زائری یک تجربه قابل توجه (بی نظیر) است که برای مدت طولانی در خاطره ها باقی می ماند. در واقع زیارت زمان بی نظیری برای ارتباط مجدد با ارزش ها، صحبت با خدا، شناخت دنیا و خود، کسب قدرت، تجدید روحی و روانی (تجربه کاتارسیس (experience catharsis))، با دیگران بودن در راه و تحقق آزادی خود.

یکی از ویژگی های متمایز زیارت مدرن از راه دور، مقوله ای که پیاده روی اربعین به آن تعلق دارد، این است که زائران برای تجربه پیاده روی - انجام سفر - بیش از تجربه رسیدن به مکان مقدس ارزش قائل هستند (آمارو و همکاران، ۲۰۱۸؛ دورو و کارنگی، ۲۰۰۶؛ پروگانو و کاتو، ۲۰۱۸؛ ویستاد و همکاران، ۲۰۲۰). مسافران اغلب تأکید می کنند که «تنها مقصد مهم نیست، بلکه در راه بودن، در حرکت بودن و برداشتن یک قدم بیشتر است (Mróz & Matuszczak، ۲۰۱۹).

زائر حول موضوع گذار از زندگی زمینی به زندگی ابدی در نوسان است و به زیارت به عنوان فرآیندی از تلاش برای کمال یا تقدس شخصی می پردازد. علاوه بر این، غلبه بر سختی های زیارت، مبارزه با نقاط ضعف و کمک به همسر یا فرزندان می تواند به شکل گیری شخصیت و

رشد روحی زائر، تجربه «برای دیگری بودن» و کشف کمال انسانیت در شکل‌گیری کمک‌کنند. نگرش عشق، حساسیت، شفقت یا از خودگذشتگی (Łużyński, 2021).

هدف این مطالعه بررسی این است که چگونه زیارت زناشویی/خانوادگی در پیاده روی اربعین بر روابط زناشویی/خانوادگی تأثیر می‌گذارد، آیا پیاده‌روی در مسیر زیارت اربعین با هم بر رفتار اعضای خانواده نسبت به یکدیگر تأثیر می‌گذارد و آیا نگرش و رفتار مثبت را شکل می‌دهد؟ با کمال تعجب، هیچ تحقیقی برای پرداختن به این موضوع در ادبیات گسترده در مورد پیاده روی زیارت اربعین وجود نداشته است. کار ارائه شده در اینجا این شکاف تحقیقاتی را پر می‌کند.

مواد و روش‌ها

مبنای تجربی اصلی این مطالعه، نظرسنجی در میان پاسخ‌دهندگان است که به پیاده روی زیارت اربعین رفته‌اند. در این پژوهش از روش کیفی پیمایش تشخیصی استفاده شد و ابزار، پرسشنامه مصاحبه مشتمل بر ۳۲ سوال (پرسش‌های بسته با پاسخ‌های کمی و مقوله‌ای - معیارهای متمایز و ربطی) بود. پاسخ‌دهندگان با استفاده از روش انتخاب شبکه‌ای انتخاب شدند که فقط افرادی را که در پیاده روی شرکت کرده بودند، بررسی شدند. بنابراین این یک نمونه غیرتصادفی است، بنابراین تحقیق معرف نیست. نظرسنجی‌ها ناشناس بوده و از طریق پرسشنامه آنلاین جمع‌آوری شده‌اند. به پاسخ‌دهندگان پیوندی داده شد که می‌توانند برای تکمیل پرسشنامه به آن مراجعه کنند. مدت زمان تحقیق ۲۸ روز از ۶ آبان تا ۲ آذر ۱۴۰۲ بود که پس از این مدت لینک پرسشنامه غیرفعال شد. با استفاده از ابزار فوق، امکان جذب ۳۰ پاسخگو فراهم شد. لازم به ذکر است که همه به کل مجموعه سوالات پاسخ نداده‌اند.

تعیین اینکه چگونه زیارت زناشویی یا خانوادگی در اربعین بر روابط زناشویی یا خانوادگی تأثیر می‌گذارد نیز به لطف مصاحبه‌های عمیق انجام شده با ۲۴ نفر - همسران زائران در مسیر

پیاده روی اربعین- و به لطف تجربه شخصی یکی از آنها امکان پذیر شد. نویسندگان مصاحبه های عمیق یکی از مهم ترین و پرکاربردترین ابزار تحقیق در تحقیقات کیفی در نظر گرفته می شود (برزوفسکی، ۱۹۸۰؛ برگ، ۲۰۰۱؛ گودمن، ۲۰۰۱؛ توتی و همکاران، ۱۹۹۶). آنها یک مسیر قابل اعتماد برای درک فرایندها و عواملی که توسعه، رکود یا پسرفت یک پدیده فضایی معین را تعیین می کنند ارائه می کنند (گودمن، ۲۰۰۱). از سال ۱۳۹۸ تحقیقات میدانی - مشاهدات و مصاحبه های عمیق - را در فضای زیارتی اربعین انجام می دهیم. این به این دلیل است که از آن زمان تاکنون در زیارت های گروهی یا خانوادگی در مسیر پیاده روی اربعین سازماندهی و شرکت کرده ام. اعتماد زائران در این مدت باعث شد تا تجربیات خود را بیان کنند و صادقانه به سوالات پاسخ دهند. البته، متعهد شدم که محرمانه نگه دارم، و همچنین توجه زیادی را به این موضوع معطوف کردم که اطمینان حاصل کنم که مصاحبه ها به هیچ وجه توسط دیدگاه ما تحریف نشده است. برای اهداف بیان شده تحقیق، مصاحبه های عمیق ساختار یافته را با پژوهشگران که در حین همایش های علمی در حوزه اربعین با آنها آشنا شدم انجام دادم. مصاحبه ها با رضایت هر مصاحبه شونده بر روی یک گوشی موبایل ضبط و به معنای واقعی کلمه رونویسی شد.

این مطالعه مطابق با اصول بیانیه هلسینکی و بر اساس قوانین محلی و دستورالعمل های ملی در مورد تحقیقات مربوط به افراد انسانی انجام شد. تمامی نقل قول های حاصل از این تحقیق با رضایت صریح شرکت کنندگان در اختیار پژوهشگران قرار گرفت.

مطالب جمع آوری شده در طول مطالعه به صورت نموداری و جدولی سازماندهی و مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. روش های ارائه گرافیکی استفاده شد. برای ارائه نتایج عمدتاً از روش های توصیفی تحلیلی و مقایسه ای استفاده شده است.

مشخصات پاسخ دهندگان

۳۰ نفر در این مطالعه شرکت کردند که ۲۲ زن (۷۳٪) و هشت مرد (۲۷٪) بودند. همه پاسخ دهندگان به این نظرسنجی اهل ایران بودند.

از جامعه مورد مطالعه ۲۰ نفر (۶۷٪) دارای تحصیلات دانشگاهی و ۱۰ نفر (۳۳٪) دارای تحصیلات متوسطه بودند. هیچ شرکت کننده ای با تحصیلات حرفه ای یا ابتدایی وجود نداشت.

موضوع باروری ازدواج های مورد بررسی به شرح زیر است. بزرگترین گروه (۱۲) پاسخ دهندگان؛ ۴۰٪) نشان دادند که دو فرزند دارند. پس از آن هشت پاسخ دهنده (۲۷٪) با سه فرزند، چهار پاسخ دهنده (۱۳٪) هر کدام با چهار فرزند و یک فرزند مجرد و یک نفر (۳٪) با پنج فرزند قرار گرفتند. یکی از شرکت کنندگان به این سوال پاسخ نداد.

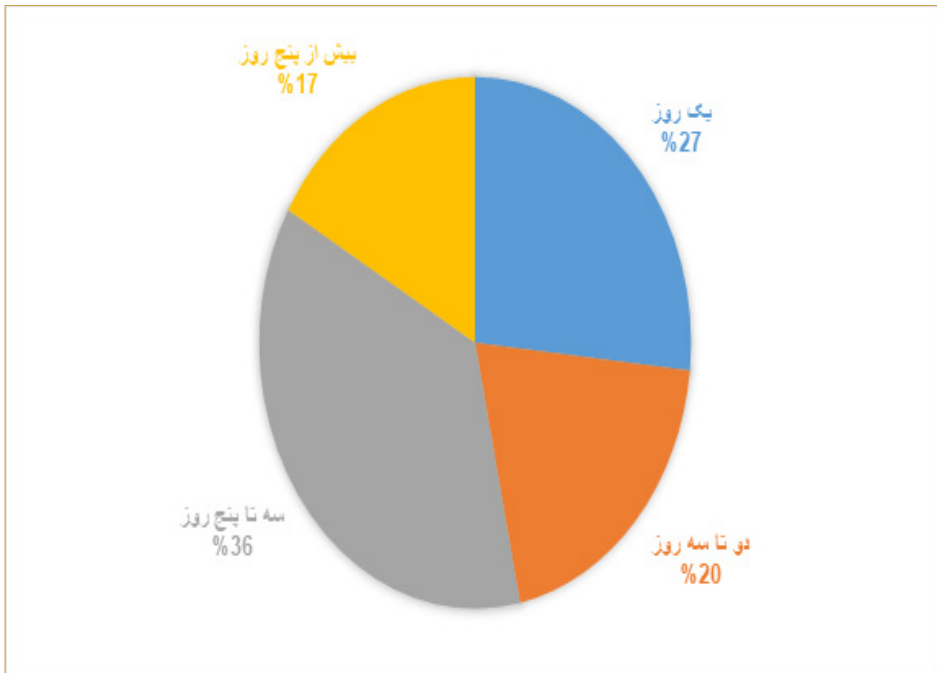
پاسخ دهندگان حرفه های زیر را داشتند: بیشترین تعداد پاسخ دهندگان بازنشستگان (۶؛ ۲۰٪) و پس از آن معلمان و کارکنان اداری (هر کدام چهار نفر؛ ۱۳٪) بودند. پاسخ دهندگان همچنین شامل یک متخصص فناوری اطلاعات، یک مربی، یک مدیر تدارکات انبار، یک گفتاردرمانگر، یک معمار، یک خیاط، یک متخصص آزمایشگاه شیمی، یک ماما، یک کشاورز، یک درمانگر، یک راهنما و یک ماساژ درمانگر/فیزیوتراپ بود. یک نفر به صورت حرفه ای کار نمی کرد و سه نفر (۱۰٪) حرفه ای را معرفی نکردند.

با توجه به ارزیابی وضعیت مالی خود، بیشترین انتخاب پاسخ دهندگان «نسبتاً خوب» (۱۷؛ ۵۷ درصد) و پس از آن «متوسط» (۱۰؛ ۳۳ درصد) و «بسیار خوب» (۱۰؛ ۱۰ درصد) بوده است. هیچ پاسخ دهنده ای که در وضعیت مادی بد یا بسیار بد قرار داشته باشد وجود نداشت.

نتایج

وقتی از زائران پرسیده شد که چگونه سفر کرده اند، بیشترین گروه (۴۷ درصد) با همسرشان، ۳۰ درصد جداگانه، ۲۰ درصد بخشی از مسیر را با همسر خود و بخشی را جداگانه طی کرده اند و یک نفر گزینه «دیگر» را علامت زده است.

پاسخ دهندگان اغلب (۵۳٪) بدون فرزند(فرزندان)، ۳۰٪ با فرزند(فرزندان)، ۱۰٪ بخشی از راه با فرزندان خود و بخشی بدون و ۷٪ از پاسخ دهندگان گزینه «دیگر» را انتخاب کردند. توزیع میانگین زمان زیارت به طور قابل توجهی متفاوت بود. برای هشت نفر از پاسخگویان (۲۷ درصد)، این سفرهای زیارتی یک روزه بود. برای شش پاسخگو (۲۰٪)، مدت زیارت بین ۲ تا ۳ روز، ۱۱ زائر (۳۵٪) بین ۳ تا ۵ روز در مسیر سپری کردند، در حالی که پنج نفر (۱۷٪) بیش از ۵ روز را سپری کردند. (شکل ۲) شکل (۲) توزیع پاسخ های پاسخ دهندگان به این سوال، «به طور متوسط، مدت پیاده روی زیارت اربعین شما چقدر بود؟»

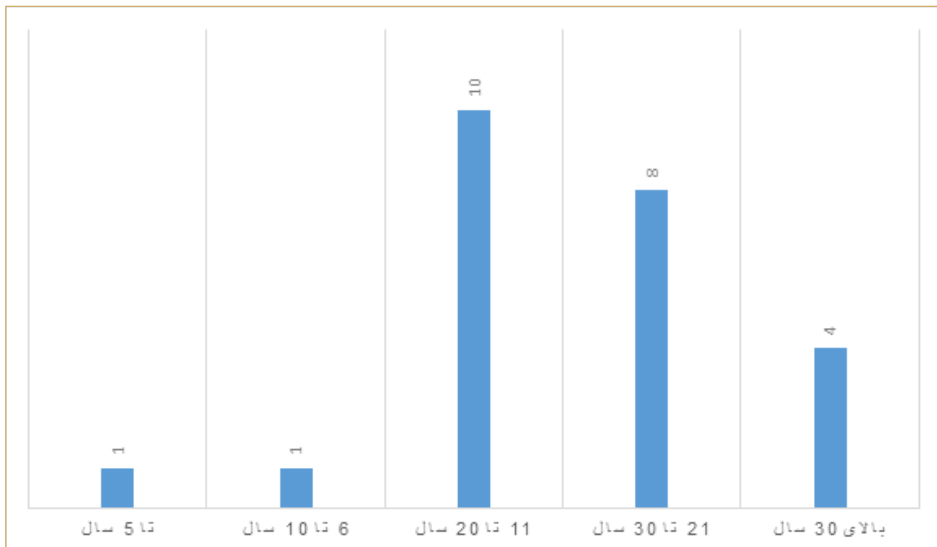

بیست و چهار پاسخ در مورد مدت زمان ازدواج زائران پیاده روی دریافت شد. بیشترین گروه را کسانی تشکیل می‌دهند که دارای سابقه ازدواج بین ۱۱ تا ۲۰ سال (۱۰ نفر) هستند. پس از آن ۲۱ تا ۳۰ سال (۸ نفر)، بالای ۳۰ سال (۴ نفر)، تا ۵ سال (یک نفر) و ۶ تا ۱۰ سال (یک نفر) وجود دارد. مشاهده می‌شود که بیشترین زائران با ازدواج‌های متوسط و طولانی بوده‌اند. تعداد کمی از پاسخگویان که به زیارت رفته بودند بیش از ۲۰ سال بود که ازدواج کرده بودند. همچنین چهار پاسخگو بودند که بیش از ۴۰ سال ازدواج داشتند (شکل ۳).

پرسشنامه مصاحبه همچنین شامل سؤالی در مورد سن کودکانی بود که پاسخگویان به زیارت رفتند. شایع‌ترین محدوده سنی بین ۱۳ تا ۱۸ سال (۱۲ پاسخ) بود. این توسط کودکان ۶-۱۲ ساله (۸) و ۰-۵ سال (۵) دنبال شد. همچنین پاسخ دهندگانی که اعتراف کردند که کودکان بزرگسال با آنها به زیارت رفته‌اند کم نبود (۴ پاسخ).

شکل (۳) توزیع پاسخ‌های پاسخ دهند

گان به این سوال، «لطفاً مدت زمان ازدواج خود را مشخص کنید»

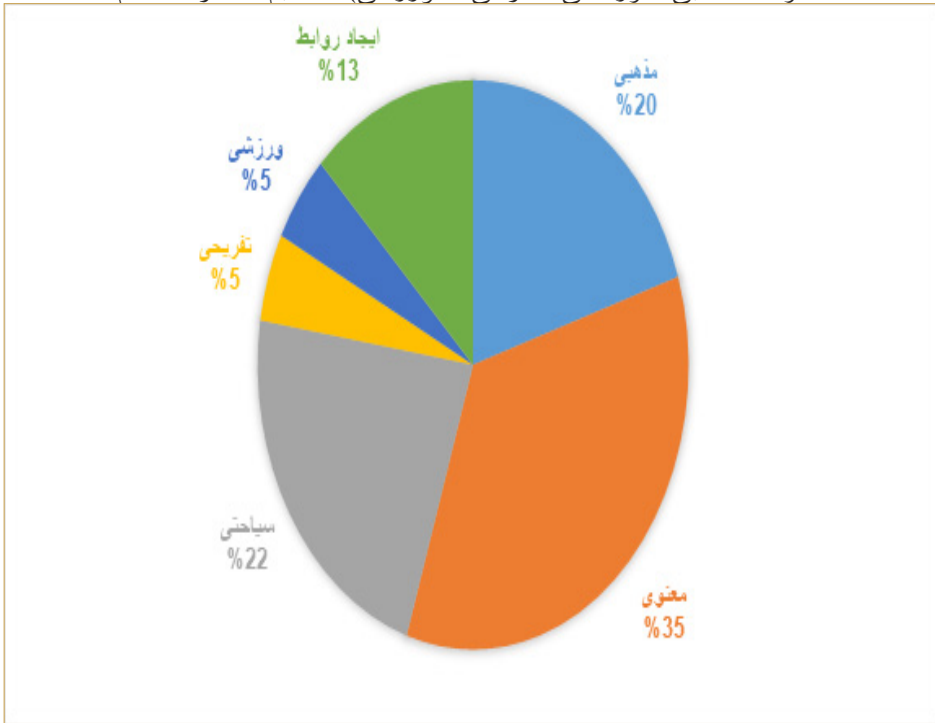

انگیزه ها و نیات زیارت

از پاسخ دهندگان در مورد انگیزه(های) تصمیم آنها برای رفتن به زیارت سؤال شد. سوال چند گزینه ای بود بیشترین دلیل زیارت مذهبی (۱۹ پاسخ) و پس از آن معنوی (۱۴)، سیاحتی (۹) و تفریحی یا ورزشی (هر کدام ۲ پاسخ) بوده است. همچنین پاسخ هایی (۵) مبنی بر اینکه انگیزه زیارت تحکیم پیوندهای خانوادگی، ایجاد روابط با همسر یا فرزندان و معاشرت با سایر زائران (به ویژه پس از دوره انزوای جهانی ناشی از همه گیری کرونا) بوده است (شکل ۴).

پرسشنامه در مورد نیت پشت زیارت پرسیده شد. بیشترین فراوانی برای خانواده، برکت برای خانواده، همسر و فرزندان، بهبود روابط و آشتی متقابل بود (۲۱ پاسخ). دوم، از نظر فراوانی، قصد سلامتی (۸) بود. به دنبال آن شکرگزاری، صلح جهانی، نیات منتقل شده از افراد مورد اعتماد دیگر که قادر به انجام سفر نیستند (هر کدام چهار پاسخ)، برای تقویت ایمان موجود (۳)، برای متوفی و اموات (دو نفر)، برای کمک در انتخاب صحیح (دو) و برای شهادت ایمان از طریق زیارت (دو). همچنین پاسخ های واحدی در مورد نیت هایی مانند رهایی از اعتیاد، تبدیل یا درخواست برکت در زندگی روزمره وجود داشت. نکته قابل توجه این است که برخی از زائران نیت اصلی داشتند که تمام زیارت را به آن اختصاص می دادند و برخی دیگر در بخشی از سفر قصد خود را تغییر دادند. در یک مصاحبه عمیق، یکی از پاسخ دهندگان گفت: «سرود عشق» را به عنوان شعار زیارت خود در اربعین انتخاب کردم. می خواستم این زمان را به بازتاب عشقم اختصاص دهم. عشق به طور کلی، اما به طور خاص عشق من به شوهرم. با این حال، شکی نیست که نیت خانواده غالب بوده است. این نشان می دهد که چقدر در زندگی زائران اهمیت دارد.

شکل (۴) توزیع پاسخ‌دهندگان به این سؤال، «لطفاً بنویسید که با چه انگیزه‌ای (مثلاً معنوی، مذهبی، توریستی، تفریحی یا ورزشی) تصمیم شما برای انجام

اشکال حمایت زناشویی در زیارت

همسران در طول سفر خود در پیاده روی اربعین از یکدیگر حمایت کردند. دو نوع حمایت قابل تشخیص است: فیزیکی و روانی. اولی شامل این بود که زوج‌ها به سادگی برای یکدیگر حضور داشتند، با هم راه می‌رفتند، غذا درست می‌کردند، تجهیزات تهیه می‌کردند، پاها را ماساژ می‌دادند، بانداژ می‌گذاشتند و برای سفر برنامه ریزی می‌کردند. تا آنجا که به نوع دوم حمایت مربوط می‌شود، می‌توان گفت و گو کرد و ابتکار گفت و گو را به دست گرفت، به همسر خود انگیزه داد که در صورت ضعف به سفر ادامه دهد، عشق و مراقبت نشان دهد (مثلاً برای سلامتی یا تناسب اندام طرف مقابل) و به صورت فردی دعا کند. و

با هم در مواقعی که تنها یکی از همسران در زیارت بود، کمک همسر دیگر شامل مراقبت از فرزندان یا والدین سالخورده بیمار بود. لازم به ذکر است که بر اساس پاسخ پاسخگویان، رایج ترین شکل کمک متقابل زوجین در زیارت، گفتگو و دعای متقابل بوده است.

پاسخ دهندگان در زیارت گفتگوهای زیادی را گزارش کردند. رایج ترین موضوعات مرتبط با ازدواج و خانواده، فرزندان، رفتار آنها در بین همسالان، نحوه تربیت و آینده آنها بود. وقتی خانواده ای با هم به زیارت می رفتند، این فرصت را داشتند که از جنبه ای که تاکنون کشف نشده بود، یاد بگیرند. یک جمله از این نظرسنجی ارزش نقل قول دارد: «عمدتاً موضوعاتی مربوط به پسرمان بود که توانستیم از نگاه دیگری با او آشنا شویم - لذت او از هر چیز کوچک».

گفتگوها همچنین حول رابطه زناشویی، به ویژه در مورد مسائل عشق، وفاداری، بخشش، احترام، رضایت، حمایت، نیازها، سلامتی، اوقات فراغت مشترک، علایق شخصی یا مشترک، مشکلات زناشویی، انتخاب های زندگی، خاطرات و برنامه های زندگی، وضعیت جهان و نگرانی های کنونی همانطور که یکی از مصاحبه شوندگان به یاد می آورد: «مسیر به ما این امکان را می داد که از زندگی روزمره گاه پرتنش و گیج کننده فاصله بگیریم و با همسران دیگر صحبت کنیم...، که به نوبه خود به ما امکان می داد در مورد رفتار زناشویی متقابل خود نتیجه گیری کنیم، چه چیزی باعث درد یا آزار ما می شود. رابطه و آنچه که ما می توانیم در مورد آن انجام دهیم. بودن در مسیر با زوج های دیگر باعث می شود تا درک عمیق تری داشته باشیم که ازدواج لازم نیست در هر بعد کامل و بی عیب و نقص باشد، طوفان ها و سقوط ها در همه جا اتفاق می افتد و این یک تجربه تقریباً جهانی است که باید از طریق آن کار کرد». برخی از مصاحبه شوندگان گفتند که صحبت های آنها اساساً در مورد هر موضوعی بود و آنها بیش از یک بار به برخی از آنها بازگشتند. دیگران در مورد ازدواج و خانواده صحبت نمی کردند و یا در غیر این صورت کمی با یکدیگر صحبت می کردند و در عوض بر دعا تمرکز می کردند.

در پاسخ به این سؤال که گفتگوها و فعالیت‌های متقابل در زیارت چه تفاوت‌هایی با کارهای روزمره دارد، عده‌ای نشان می‌دهند که تفاوتی با هم ندارند. یکی از پاسخ‌دهندگان نوشت که گفتگوها «واقعاً متفاوت نبودند. زیارت ادامه زندگی ماست. فقط نوعی خلوت در سفر». با این حال، دیگران به تفاوت‌هایی اشاره کردند. یکی از پاسخگویان اظهار داشت که «در زیارت بالاخره وقت داشتیم که با هم صحبت کنیم»، در حالی که دیگری نوشت که «در طول زیارت فقط برای خودمان وقت داریم، به دور از مسئولیت‌های روزانه خود، بنابراین می‌توانیم روی صحبت کردن تمرکز کنیم». علاوه بر این، پاسخ‌دهندگان بر ارزش زیارت در این فرصت تأکید کردند که از طریق احاطه شدن در زیبایی طبیعت و تماس با خدا، «دست کم برای مدتی دغدغه‌های زندگی روزمره»، وظایف و «چالش‌ها و مسائل روزمرگی» خود را فراموش کنند.

پاسخ‌دهندگان همچنین دریافته‌اند که پیاده روی اربعین به آنها اجازه می‌دهد زمان بیشتری را با همسر خود بگذرانند و در مورد چیزهای مهم (احساسات یا نیازها) و در مورد «موضوعاتی که قبلاً به ندرت در مورد آنها صحبت می‌شد» صریح صحبت کنند. مکالمات با آرامش بیشتری انجام می‌شد و بیشتر طول می‌کشید. گاهی اوقات، جاده «آرامش و صلحی را ارائه می‌کرد که افکار و احساسات را روشن و آرام می‌کرد». یکی از پاسخگویان در مصاحبه‌ای عمیق تأکید کرد که زیارت در بیست و پنجمین سالگرد ازدواجشان برای ازدواج او بسیار مهم و غنی‌کننده بود: «ما این زیارت را شکرگزاری برای ازدواج خود می‌دانیم. این چند روز با هم خلوت کردیم. این زمانی بود که در مورد ازدواجمان، در مورد خودمان، در مورد خانواده خود فکر کنیم.»

شایان ذکر است که سخنان مبسوط یکی از زائران: «ما گویی محکوم به همدیگر بودیم و گفت‌وگو می‌کردیم، که در شرایط سختی زناشویی چالشی است که در خانه امکان فرار از آن وجود ندارد. گفتگوها متعادل، متفکرانه و بیش از هر روز، عاری از احساسات شدید

منفی بود. علاوه بر این، گفتگوی طولانی، عدم عجله و خونسردی مزیت های بزرگی بود. علاوه بر این، زیارت در طبیعت تأثیر مثبتی بر ما گذاشت، احساسات مثبت را آزاد کرد، ما را آرام کرد، لذت کنار هم بودن در مکانی زیبا را به ما هدیه کرد، هدف گفتگو را برآورده کرد، در عین حال جاده اجازه می داد تا حدی وجود داشته باشد. گوشه نشینی و ما را مجبور نکرد که همیشه با هم باشیم. صحبت کردن در طول پیاده روی فرصتی برای نشان دادن صمیمیت بود، اما همچنین نیاز بیشتری به جستجوی همه چیزهایی که ما را متحد می کند و نه فقط اشاره به آنچه ما را از هم جدا می کند، برانگیخت». علاوه بر این، برخی از پاسخ دهندگان خاطرنشان کردند که این زیارت به آنها اجازه می دهد تا با سایر زوج های متاهل و سایر زائران ارتباط برقرار کنند، که به آنها اجازه می دهد ازدواج خود را از نگاه جدیدی ببینند.

تأملات شخصی زائران در مورد ازدواج و خانواده

تحلیل افکار شخصی پاسخگویان در مورد ازدواج و خانواده در طول زیارت (یا بعد از زیارت) جالب است. اول از همه خوشحالی و قدردانی خود را از فرصتی که برای گذراندن وقت با هم داشتند، گفتگوهای انجام شده، شناخت و درک بهتر یکدیگر و دیدن اینکه خدا، ایمان و خانواده مهمترین ارزش های زندگی هستند ابراز داشتند. آنها همچنین نیاز به صرف زمان بیشتر با هم را درک کردند. این را اظهارات زیر نشان می دهد: «خوشحالم که بیشتر وقتم را با عزیزانم می گذرانم. این یک هدیه عالی است که من از آن قدردانی می کنم»؛ «من توانستم دوباره با همسرم باشم. من چیزی برای تشکر مجدد از خدا دارم»؛ «من همیشه خدا را برای شوهر، فرزندان و نوه هایم شکر کردم»؛ «من خوش شانس هستم که چنین خانواده ای دارم»؛ «من می خواهم با همسرم به آخر دنیا بروم»؛ «من به این فکر کردم که هر یک از اعضای خانواده ما چقدر مهم هستند و هر یک از ما به چیزی متفاوت فراخوانده شده ایم»؛ «برای اینکه خانواده مستحکم باشد و ما به هم نزدیک باشیم، باید از هم مراقبت کنیم و فرصت هایی برای گذراندن اوقات خوش با هم ایجاد کنیم. مشکلات روزانه که باعث تضعیف

عشق در خانواده می شود، زمانی کوچکتر به نظر می رسند که همه با هم به خدا متوسل شویم، که در واقع به ما قدرت و قدرت می دهد». یکی از پاسخگویان خاطرنشان کرد که «ارزش دارد که با هم زیارت کنیم و همه چیز را به اشتراک بگذاریم، اما گاهی اوقات این امکان پذیر نیست. هرکسی استعدادها و علایق متفاوتی دارد و می خواهد آن ها را توسعه دهد. فقط وقتی از مسیر برگشتی می توانی در مورد همه چیز صحبت کنی. این نیز چگونه می توان یک جامعه ایجاد کرد».

پاسخ دهندگان همچنین خاطرنشان کردند که زیارت به آنها این امکان را می دهد که فرزندان خود را بهتر بشناسند و روابط خود را با آنها تلفیق کنند. این با جمله زیر نشان داده می شود: «برای من، مهمتر از همه، این یک فرصت عالی بود تا پسرم را بشناسم. من از اینکه او چقدر شجاع و علاقه مند به دنیا و مردم است خوشحال شدم. گاهی اوقات سخت بوده است، اما شناختن او در چنین شرایط سختی نیز ارزش خود را داشته است». همچنین پاسخی وجود داشت که در آن شخصی به لزوم تغییر رفتار در رابطه با فرزندان، پذیرش فردیت و حق آنها در زمان خود اشاره کرد. در این میان شخص دیگری در مورد درستی زناشویی از نظر تربیت فرزندان فکر می کرد.

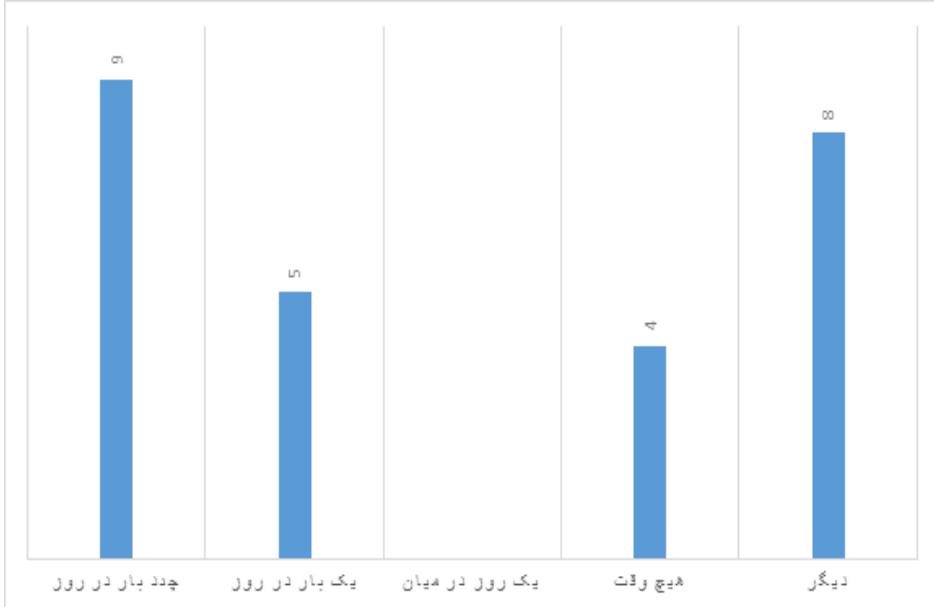
گاهی پاسخ ها به موضوع ازدواج و خانواده مربوط نمی شد، بلکه فکر به موضوع خدا، ایمان، لذت زیارت، عشق، احترام، تفاهم، اهداف زندگی، بهبود زندگی و برنامه ریزی برای زیارت بعدی بود. همچنین یک جمله بود که در آن شخص متوجه نشد که زیارت چیزی در درک آنها از ازدواج تغییر داده است.

زندگی دعایی در زیارت

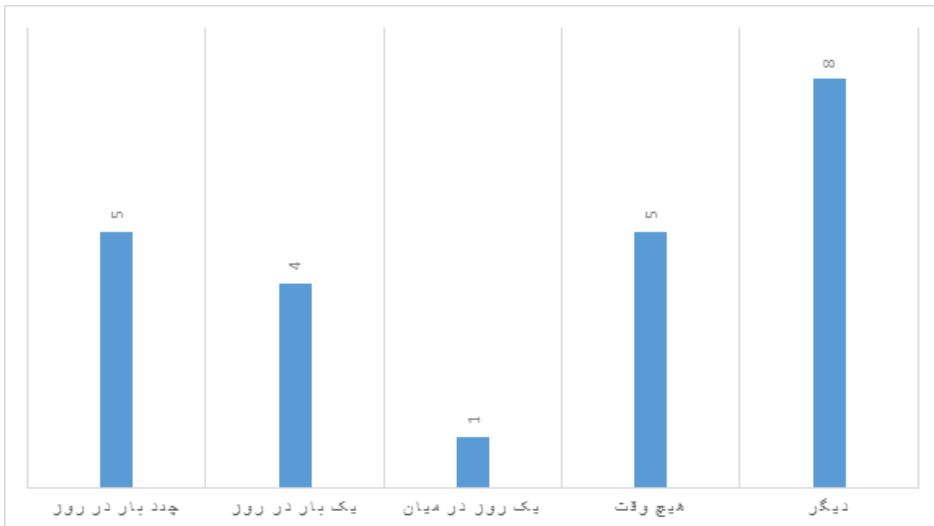
در طول زیارت، همسران اغلب چند بار در روز با هم دعا می‌کردند (۹؛ ۳۰٪). برخی از پاسخ دهندگان گزینه «دیگر» را انتخاب کردند (۸؛ ۲۷ درصد) و اضافه کردند، برای مثال، با هم به زیارت نرفتند، یا فقط در مراسم یا فقط به عنوان بخشی از یک گروه بزرگتر با هم دعا کردند. همچنین موقعیتی وجود داشت که فرد به دلیل کمبود حافظه نمی‌توانست بیاد بیاورد. برخی از پاسخ دهندگان (۴؛ ۱۳٪) اعتراف کردند که هرگز با همسر خود هنگام راه رفتن دعا نخوانده‌اند. ۱۷ درصد دیگر (پنج) اعلام کردند که دعا به عنوان یک زوج متاهل یک بار در روز انجام می‌شود (شکل ۵).

در مورد دعا خانوادگی، یعنی دعا همراه با فرزند، پاسخ دهندگان اغلب گزینه «دیگر» (۸؛ ۲۷٪) را انتخاب کردند و به عنوان مثال توضیح دادند که کودک برای دعا خواندن خیلی کوچک است، آنها همچنان در حال خواندن دعا هستند. با مداحی، دعای مشترک در مراسم‌های مختلف برگزار شد. زیارت‌های بدون فرزند نیز وجود داشت، بنابراین این سؤال برای برخی از پاسخ دهندگان صدق نمی‌کرد. بزرگترین گروه بعدی اظهار داشتند که دعا با فرزندان‌شان چندین بار در روز یا هرگز انجام نمی‌شود (هر کدام پنج پاسخ؛ ۱۷٪). گزینه خواندن یک بار در روز را چهار نفر (۱۳٪) و یک روز در میان توسط یک نفر (۳٪) نشان دادند (شکل ۶).

شکل (٥) توزیع پاسخ های پاسخ دهندگان به این سوال، «لطفاً مشخص کنید که در زیارت چند بار با همسر خود دعا خوانده اید»

شکل (٦) توزیع پاسخ های پاسخ دهندگان به این سؤال، «لطفاً مشخص کنید که در زیارت چند بار با فرزند(فرزندان) خود دعا خوانده اید»

تغییرات در رفتار و روابط

این مصاحبه همچنین شامل سؤالی در مورد عادات جدیدی بود که در طول زیارت ایجاد شد و پس از بازگشت به خانه در زندگی زناشویی و خانوادگی اعمال شد. بیست و شش نفر پاسخ دادند که شش نفر از پاسخ‌دهندگان نتوانستند ظهور عادت‌های جدید را نشان دهند یا متوجه نشدند. در مقابل، جمعیت باقیمانده چنین عاداتی را شناسایی کردند که در میان آنها می‌توان دسته بندی زناشویی/خانوادگی و شخصی را تشخیص داد. اولی شامل عاداتی مانند گذراندن زمان بیشتر با هم (هفت پاسخ)، از جمله گفتگوهای بیشتر (همچنین در مورد نیازهای همسر و گوش دادن به آنها و همچنین در مورد موضوعات مذهبی)، تمرین با هم دعا خواندن (سه)، بیرون رفتن و پیاده روی با هم و برنامه ریزی برای زیارت بعدی (سه)، «بازدید از اربعین با دیدن یک آلبوم عکس (دو) و افزایش استقلال فرزندان (یک). علاوه بر این، پاسخ‌دهندگان از توافق، تفاهم، صبر متقابل و ابزارهای مقابله با مشکلات زندگی در روابط صحبت کردند. از سوی دیگر، از میان تغییرات رفتار شخصی، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: ثبات در تعقیب اهداف، آرام شدن، مثبت گفتن از دیگران و ایجاد عادت به افزایش قصد شرکت در مراسم مذهبی.

همچنین از پاسخگویان خواسته شد که توضیح دهند که زیارت چگونه بر روابط زناشویی یا خانوادگی آنها تأثیر گذاشته است. بیست و هفت پاسخ به دست آمد. همسران اظهار داشتند که رفتن با هم به زیارت آنها را به هم نزدیکتر کرد و رابطه آنها را بهبود بخشید که «تا حد امکان گرم و سرشار از عشق و تفاهم است». «ما پیوند بزرگتری را بین خود احساس کردیم». ارتباطات از طریق گوش دادن به یکدیگر، به اشتراک گذاشتن تجربیات و وقت گذاشتن برای یکدیگر بهبود یافت. زیارت این امکان را به وجود آورد که ویژگی‌های مثبتی را که داشتند «تقویت» کنند و از نقاط قوتی که همسران همیشه در زندگی روزمره متوجه آنها نمی‌شدند قدردانی کنند. علاوه بر این، آنها گزارش دادند که نسبت به یکدیگر حساس تر شده و درک

می کنند که باعث افزایش درک متقابل و بهبود روابط آنها می شود. به گفته یکی از پاسخ دهندگان، «این یک گام به جلو در گفتگوی زناشویی بود، فرصتی برای صادق بودن و نشان دادن اهمیت ما به یکدیگر، و انگیزه ای برای کار روی یکدیگر». زیارت با همدیگر بودن و هم صحبتی بیشتر باعث تحکیم خانواده و پیوند با فرزندان می شد. از میان پاسخگویان، سه نفر اذعان داشتند که زیارت هیچ تأثیری بر روابط زناشویی و خانوادگی آنها نداشته است. یکی از پاسخ ها به عدم درک اعضای خانواده دور از زیارت اشاره داشت.

مشکلات در زیارت مشترک

همچنین از پاسخ دهندگان خواسته شد تا توصیف کنند که چه لحظات سختی در روابط (یا در سطوح دیگر) در طول زیارت با اعضای خانواده رخ داده است. ۱۹ پاسخ به دست آمد که هشت نفر از پاسخ دهندگان اعلام کردند که هیچ لحظه دشواری وجود ندارد که بتوانند به خاطر بسپارند. از سوی دیگر، وقتی صحبت از چنین حوادثی در سطح روابط به میان می آمد، پاسخ گویان به صبر و حوصله به فرزندان خود، به ویژه در مواقعی که احساس خستگی می کردند، انگیزه ادامه زیارت را برانگیختند. کودکی که والدین را در زمانی که برنامه مورد نظر محقق نشده است مسئول می داند. در هنگام زیارت با کودک به دنبال محل اقامتی با حداقل استاندارد هستند (اما در این مورد، پاسخ دهنده اضافه می کند که اغلب «برای بچه ها، این شرایط سخت جالب ترین ماجراجویی است»؛ با وجود اینکه دائماً با همسرشان وقت می گذرانند. اختلافات و مشکلات روابط قبلی آنها و تسلط بر احساسات منفی ناشی از آن، دانستن اینکه سایر زائران مراقب رفتار آنها هستند و شکایت و ناله می کنند. پاسخ دهندگان در مورد لحظات سخت و غیر مرتبط با روابط، خستگی، درد جسمی، بدتر شدن وضعیت، یافتن محل اقامت را ذکر کردند. شرایط معتدل زندگی و یافتن وقت «تنها با خدا» به دلیل تماس مکرر با سایر زائران.

تأثیر زیارت در آمیختگی ازدواج و پیوندهای خانوادگی

در پاسخ به این سوال که آیا رفتن با هم به زیارت روابط زناشویی یا خانوادگی را تقویت می کند، ۱۹ نفر (۶۳ درصد) گزینه «قطعاً بله» را انتخاب کردند، هشت نفر (۲۷ درصد) گزینه «بله» را انتخاب کردند، در حالی که سه نفر (۱۰ درصد) پاسخی ندادند. قابل ذکر است که هیچ یک از پاسخ دهندگان پاسخ منفی را انتخاب نکردند.

از پاسخ دهندگان خواسته شد توضیح دهند که چگونه زیارت پیوندهای ازدواج و خانواده را محکم کرده است. در مجموع ۲۳ پاسخ به دست آمد. پاسخ دهندگان اذعان داشتند که رفتن به زیارت با هم پیوندها و روابط متقابل را تقویت می کند و به آنها امکان می دهد که همسر/فرزند خود را بهتر بشناسند و درک کنند «والدین و فرزندان را از طریق زمانی که با هم در سفر با هم، دعا و مراسم سپری کرده اند، را متحد کرده است»، افزایش حساسیت نسبت به طرف مقابل، تقویت اعتماد متقابل، ایجاد این احساس که همسران می توانند در هر شرایطی روی یکدیگر حساب کنند، ملامت و مهربانی را آموزش دادند، فرصت هایی برای حمایت و وقت گذاشتن برای یکدیگر ایجاد کردند، جو ایجاد کردند. برای صحبت کردن و دعا کردن با هم «مشکلات سبکتر و قابل حل تر شد» و باعث خوشحالی همسران شد. زیارت در پیاده روی اربعین همچنین بر همسری که سفر را انجام نداده بود تأثیر می گذاشت، زیرا با دوری از دیگری، به آنها اجازه می داد از وظایف و مسئولیت هایی که روزانه انجام می دادند قدردانی کنند. فقط یک نفر اعلام کرد که این رابطه در سطح قبلی باقی مانده است و این نشان می دهد که زیارت نقشی در موضوع مورد بحث ندارد.

پرسشنامه مصاحبه همچنین شامل یک سوال در مورد اینکه آیا زیارت در مسیر پیاده روی اربعین بر تصمیم برای بچه دار شدن تأثیر گذاشته است یا خیر. ۲۴ پاسخ به دست آمد که ۱۷ پاسخ منفی و ۶ پاسخ توضیح دادند که موضوع دیگر به آنها مربوط نمی شود. این یافته احتمالاً مربوط به سن گروه مورد نظر است، زیرا آنها عمدتاً افرادی بودند که در ازدواج

های طولانی مدت بودند و در نتیجه قبلاً فرزندان‌شان داشتند. در مقابل، یک پاسخ مثبت بود: «به نوعی، بله، تک فرزندان را از زیارت اربعین داریم».

لقاء روح زیارت

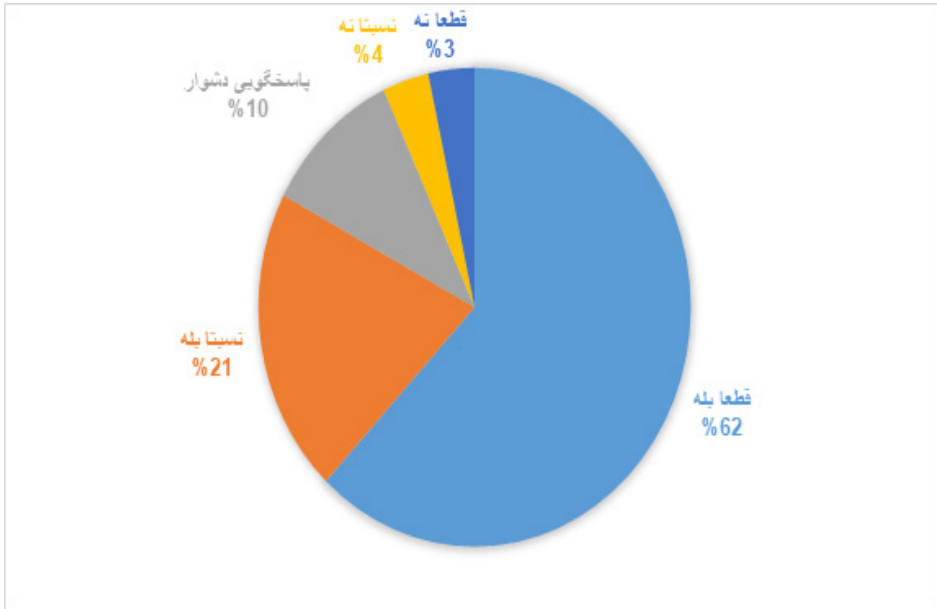
همچنین از پاسخگویان پرسیده شد که چگونه می‌خواهند روحیه زیارت را در فرزندان خود القا کنند؟ بیست و هشت نفر پاسخ دادند. پنج نفر از آنها توضیح دادند که نیازی به انجام این کار ندارند، زیرا فرزندان‌شان قبلاً در زیارت بوده‌اند، چه با آنها و چه به طور جداگانه که بزرگ می‌شوند. دو نفر از پاسخ دهندگان توضیح دادند که فرزندان‌شان قبلاً به زیارت می‌رفتند، اما به دلایل مختلف (مثلاً تشکیل خانواده برای خود) این عمل را به حالت تعلیق درآوردند. سایر پاسخ دهندگان راه‌های زیر را برای القای روحیه زیارت ذکر کردند: صحبت در مورد تجربه زیارتی خودشان (مارتینز و همکاران، ۲۰۲۲)، به اشتراک گذاشتن تجربیات و نگرش شخصی خود نسبت به زندگی، دعوت و ایجاد انگیزه آنها برای رفتن به زیارت با هم در عین احترام به آنها. تصمیم، «به آنها اشاره کنیم که مزایا و فواید این شکل از وقت‌گذرانی را از طریق شادی و شوخ طبعی که پس از زیارت با ما می‌ماند، برای فرزندان‌شان دعا کنیم تا آنها احساس کنند نیاز به جستجوی ارزش‌های واقعی دارند». گذراندن وقت با هم و رفتن به سفرها یا زیارت‌های محلی به جاهای دیگر و نشان دادن جنبه سلامتی (تناسب اندام) زیارت تا به تدریج معنای معنوی و دینی آن را نشان دهد. یک نفر اعلام کرد که قصد ندارد روحیه زیارت را در فرزندان خود القا کند.

از پاسخ دهندگان خواسته شد تا به اشتراک بگذارند که چگونه پیاده روی زیارت اربعین برای آنها در مسائل زناشویی یا خانوادگی شفیع بوده است. از ۲۶ پاسخ، ۸ پاسخ دهنده اعتراف کردند که یا پیاده روی زیارت اربعین را شفیعی در مسائل زناشویی و خانوادگی نمی‌دانستند یا تا به حال به او فکر نکرده بودند. بیش از هر چیز بر جنبه شفاعت او در امور

زیارتی و امام حسین (ع) و نیز توسل به ایشان در شرایط سخت زندگی تأکید داشتند. برای نشان دادن رویکردهای متفاوت سایر پاسخ‌دهندگان، اجازه دهید عبارات زیر به عنوان مثال باشد: «امام حسین (ع) قطعاً دریافت‌کننده بیش از یک دعای من برای خانواده‌مان است. من محافظت او را احساس می‌کنم. وقتی خیلی نگران سلامتی پسر دومان بودیم، معلوم شد که تاریخ زایمان ۳ شعبان تعیین شده است - قطعاً تصادفی نیست»؛ «در هر موضوعی به کمک و شفاعت امام حسین (ع) متوسل می‌شوم، زیرا او حامی بی دریغ من است»؛ «امام حسین (ع) قبل از هر چیز حامی زندگی شوهرم است. من با دوست شوهرم دوست هستم، او به من کمک می‌کند تا لحظات سخت را در رابطه با شوهرم حل کنم، ما به امام حسین (ع) تعلق داریم و همیشه از او در انتخاب مسیر زندگی خود بصیرت می‌خواهیم تا همیشه به خدا نزدیک باشیم و آنچه را که ما را از او دور می‌کند رد کنیم»؛ «به یکدیگر وفادار باشیم و با هم در این راه که ازدواج است زیارت کنیم». «او حامی ما است و بسیاری از خانواده‌ها برای بهبود ازدواج و پیوندهای خانوادگی به زیارت می‌روند». «امام حسین (ع) در امور ازدواج و خانواده شفیع است... من دوست دارم امام حسین (ع) از خانواده ما محافظت کنند»؛ «پیاده روی زیارت اربعین به من یادآوری می‌کند که زندگی یک سفر است، زندگی زناشویی و خانوادگی دارای کشش‌های روشن و مستقیم است، اما پیچ و خم‌های بیشتری دارد و لحظاتی که باید به خدا توکل کرد و به حرکت رو به جلو ادامه داد، حتی اگر نمی‌دانی چگونه مسیر می‌رود، شما فقط می‌دانید کجا می‌روید. به طوری که ما متوقف نشویم و از مسیر مشخص شده منحرف نشویم، اگرچه اغلب قدرت ادامه دادن را نداریم.»

در پاسخ به این سوال که آیا پاسخ دهندگان قصد دارند دوباره با همسر یا فرزند (فرزندان) خود به زیارت بروند، ۱۸ نفر (۶۰٪) پاسخ «قطعاً بله»، شش نفر (۲۰٪) پاسخ «بله»، سه نفر (۱۰٪) پاسخ دادند. «پاسخگویی دشوار» و یک نفر (۳٪) «نسبتاً خیر»، «قطعاً خیر» را بیان کرد و به سوال پاسخ نداد (شکل ۷).

شکل (۷) توزیع پاسخ های پاسخ دهندگان به این سوال، «لطفاً مشخص کنید که آیا قصد دارید دوباره با همسر/فرزند(فرزندان) خود به زیارت بروید»

نتیجه گیری و بحث

این مطالعه، در قالب یک نظرسنجی، به بینش راه پیاده روی زیارت اربعین کمک می کند که چگونه زیارت در امتداد پیاده روی زیارت اربعین به عنوان خانواده ها یا زوج های متأهل بر روابط زناشویی یا خانوادگی آنها تأثیر می گذارد و نگرش ها و رفتار زائران را شکل می دهد. تحلیل به وضوح جنبه مثبت رفتن با هم به زیارت را نشان می دهد. همسران مصاحبه شونده اذعان داشتند که زیارت به تقویت رابطه آنها کمک کرده است. این تحت تأثیر زمان صرف شده با هم و گفتگوهای زیادی بود که نمی توانست در مشغله و شلوغی زندگی روزمره انجام شود. زیارت فضایی شد برای دیدار همسران و با حضورشان به یکدیگر هدیه می دادند. این به مکالمات طولانی و با کیفیت و موضوعات معتبر مورد بحث تبدیل شد. تماس مداوم باعث شد تا همسران با یکدیگر بیشتر آشنا شوند و از نظر عاطفی به هم نزدیکتر شوند.

زیارت مشترک مانع از گریز از رابطه شد. همسران نمی توانستند موضوعات دشواری را که روزانه از آنها فرار می کردند، مطرح نکنند. آنها باید در مورد آنها بحث می کردند و راه حلی را با هم می یافتند. گاهی اوقات صحبت با همسران دیگری که ملاقات می کردند نیز به این امر کمک می کرد و به آنها اجازه می داد رابطه خود را از منظر دیگری ببینند. می توان گفت که زیارت با هم بعد درمانی به خود گرفت و به ایجاد بینش های شخصی و ارتباطی کمک کرد و در نتیجه باعث تغییر رفتار و بهبود روابط شد. زمان صرف شده با هم و گفتگوهای انجام شده به تعاملات جدیدی تبدیل شد که همسران پس از بازگشت به زندگی روزمره انجام دادند. این بیشتر منجر به بهبود ارتباطات، درک متقابل، صبر و حل مشکلات شد. علاوه بر این، پیاده روی با هم امکان کشف و قدردانی از تنوع و تفاوت های یکدیگر و یادگیری و درک نیازهای یکدیگر را فراهم می کند که به ایجاد یک جامعه زناشویی کمک می کند.

نتایج حاکی از آن است که زیارت مشترک در مسیر پیاده روی زیارت اربعین توسط زوجین متاهل و والدین دارای فرزند باعث تقویت روابط زناشویی و خانوادگی می شود. یک سفر زیارتی مشترک در امتداد زیباترین جاده جهان، به نام پیاده روی زیارت اربعین، همسران را به هم نزدیکتر می کند، روابط را بهبود می بخشد، ارتباطات را تقویت می کند و به آنها اجازه می دهد تا از نقاط قوت همسر خود قدردانی کنند، که «نیمه دیگر» همیشه در زندگی روزمره متوجه آن نمی شود. از سوی دیگر، سفر با زوج های دیگر به همسران نیز کمک می کند تا ارزش ازدواج خود را بدانند و به آنها این امکان را می دهد که بفهمند هر ازدواجی با دشواری های مختلفی روبرو است و در هر بعد کامل و بی عیب نیست. و اینکه اشتباهات و یا حتی سقوط ها را باید از آنها آموخت و با آنها کار کرد تا دیگر تکرار نشوند. زیارت خانوادگی به والدین این امکان را می دهد که فرزندان خود را بهتر بشناسند و رابطه خود را با آنها مستحکم کنند. در طول پیاده روی زیارت اربعین، زن و شوهر از یکدیگر حمایت می کنند - هم از نظر جسمی و هم روحی. هر دوی این شکل های حمایت برای همسران و

فرزندانشان از اهمیت بالایی برخوردار است. نظرسنجی‌ها نشان می‌دهد که مکالمه‌هایی که آنها با هم در مورد پیاده روی زیارت اربعین انجام می‌دهند بسیار ارزشمند است، «که در نهایت زمانی وجود دارد، به دور از تعهدات روزانه» - مکالماتی متعادل، متفکرانه و بیش از زندگی روزمره، عاری از احساسات شدید منفی.

علاوه بر گفتگوها، حرکات محبت آمیز نیز عنصری بود که پیوندها را تقویت می‌کرد. اینها اغلب در نگرانی از وضعیت روحی و جسمی همسر، ایجاد انگیزه برای غلبه بر سفر در لحظات خستگی، تهیه غذا، حمل وسایل و بستن پانسمان که جلوه‌ای از لطافت و عشق می‌شد، بروز می‌کرد. همچنین مهم بود که با هم دعا بخوانند در حالی که راه خود را در مسیر طی می‌کردند. نکته قابل توجه این است که اقامه نماز مشترک حتی پس از پایان زیارت نیز پابرجا بود و برپا می‌شد. از این رو، زیارت با هم باعث حساسیت بیشتر همسران نسبت به یکدیگر، افزایش اعتماد متقابل و احساس این که می‌توانند روی یکدیگر حساب کنند، می‌شود. آنها با هم فهمیده‌تر، صبورتر، مهربان‌تر شدند و متوجه شدند که چقدر برای هم معنا دارند.

این پژوهش علاوه بر تأثیر زیارت بر روابط زناشویی، تأثیر بر روابط خانوادگی با فرزندان را نیز شامل می‌شود. در میان افراد مورد بررسی، ۴۰ درصد اظهار داشتند که حداقل بخشی از سفر را با فرزندان خود طی کرده‌اند. شایع‌ترین آنها نوجوانان بین ۱۳ تا ۱۸ سال و پس از آن کودکان ۶ تا ۱۲ ساله، سپس کودکان ۰ تا ۵ ساله و کودکان بزرگسال بودند. پاسخ دهندگان دریافتند که رفتن به زیارت خانوادگی به آنها این امکان را می‌دهد که فرزندان خود را بهتر بشناسند و روابط مثبت خود را با آنها تقویت کنند. رفتن با هم به زیارت به کشف ویژگی‌هایی که تا آن زمان به آنها توجه نشده بود کمک کرد و در مورد علایق و دیدگاه‌های آنها آگاهی یافت. گاهی اوقات والدین نیاز به تغییر رفتار خود نسبت به فرزندان، پذیرش فردیت آنها و ایجاد سبک فرزندپروری برابر با همسر خود را احساس می‌کردند. مهمتر از همه،

والدین مصاحبه شونده برای گذراندن وقت با فرزندانشان، به ویژه نوجوانان، ارزش قائل بودند، زیرا آنها فرصت زیادی برای گفتگو و بودن روزانه با یکدیگر نداشتند. تماس مشترک با والدین، نوجوانان را از بیگانگی، تنهایی، انومی و نوعی «بی خانمانی» خانوادگی محافظت می‌کند (پیلارز و همکاران، ۲۰۱۹).

با تأمل در تأثیر پیاده روی زیارت اربعین بر روابط زناشویی-خانوادگی و در شکل‌گیری نگرش‌ها و رفتارها، باید توجه داشت که زیارت خود تنها پیش‌بینی‌کننده ارزیابی مثبت نیست. این مطالعه شامل همسرانی بود که در زمان زیارت، ازدواج طولانی (بیش از ۲۰ سال) یا نسبتاً طولانی (۱۱ تا ۲۰ سال) داشتند. بنابراین، اینها روابطی با تجربه زندگی مشترک، ایجاد روابط و غلبه بر مشکلات یا بحران‌ها هستند. افراد قبلاً مکانیسم‌هایی را برای عملکرد با هم، ایجاد پیوندها و مراقبت از حوزه عاطفی رابطه ایجاد کرده بودند. همه اینها منبعی می‌شود که بر شرایط ازدواج تأثیر می‌گذارد. بنابراین، پیاده روی زیارت اربعین را نمی‌توان به عنوان یک وسیله اثبات نشده برای بهبود روابط زناشویی یا خانوادگی در نظر گرفت.

می‌توان فرض کرد که زیارت شرایط دیگری هم دارد که تأثیر مثبت داشته باشد. جدای از عشق به وقت گذاشتن برای چنین فعالیتی، دینداری هم شرایط مساعدی است. این‌تر با همگنی جمعیت تأیید می‌شود، زیرا ۱۰۰٪ پاسخ‌دهندگان شیعه بودند. نگرش آنها به ایمان نیز مشابه بود، به طوری که اکثر پاسخ‌دهندگان خود را مؤمن (۵۳٪) یا مؤمن راسخ (۴۳٪) توصیف کردند، همانطور که نوع رابطه آنها در آن بود. این شباهت‌ها ممکن است با انگیزه‌های تصمیم به زیارت مرتبط باشد و در آن منعکس شود، زیرا انگیزه‌های مذهبی و معنوی غالب بوده است. از سوی دیگر، ارزیابی مثبت زیارت خانوادگی را نمی‌توان تحت تأثیر حرفه پاسخگویان قرار داد، زیرا آنها مجموعه‌ای از مشاغل مختلف را ارائه می‌دهند و همچنین وضعیت مادی یا سطح تحصیلات آنها را نشان نمی‌دهد، زیرا تنوع در آنجا نیز مورد توجه قرار گرفت.

در پایان، رفتن به پیاده روی زیارت اربعین به عنوان یک خانواده یا زن و شوهر تأثیر مثبتی بر روابط درون خانواده داشت. به گفته مصاحبه شوندگان، رفتن با هم به زیارت باعث تعمیق روابط زناشویی، تقویت پیوندها و اعتماد، بهبود ارتباطات و شناخت بهتر یکدیگر و به نشان دادن مراقبت و مهربانی کمک کرد. همچنین تأثیر مثبتی بر ارتباط با بچه ها از طریق وقت گذراندن با هم و گفتگو داشت که به آنها امکان می داد همدیگر را بهتر بشناسند، علاقه متقابل نشان دهند و نیازهای یکدیگر را ببینند.

فضای پیاده روی زیارت اربعین، فرصت های کاملی را برای رشد شخصی و ایجاد پیوند بین همسران، بین والدین و فرزندان، بین خواهر و برادر و بین دوستان فراهم می کند و همچنین می تواند برای پروژه های پیاده روی آموزشی و توانبخشی با هدف خارج کردن مجرمان جوان از محیطی جرمزا، آموزش خوداتکایی و ایجاد خوداتکایی به آنها استفاده شود تا بدانند که آینده آنها عمدتاً به آنها بستگی دارد.

تجربه ما به عنوان زائر، و همچنین تحقیقات ما، تأیید می کند که زیارت - به ویژه این زیارت پیاده روی - بسیار برای سلامت روان مفید است و بیزیستی عاطفی، معنوی، فکری، اجتماعی و جسمی را ارتقا می دهد (Eade, ۲۰۰۰؛ فریا و همکاران، ۲۰۲۲؛ جورجسن و همکاران، ۲۰۲۰؛ Klimiuk & Moriarty، ۲۰۲۱؛ Mikaelsson، ۲۰۱۲). این رفاه، به نوبه خود، رابطه زائر را با عزیزان - همسر، فرزندان یا دوستان - در طول سفر زیارت بهبود می بخشد، و شاید مهمتر از همه، زمانی که زائر با باتری های روحی و روانی شارژ شده به خانه برمی گردد و مسئولیت های روزمره خود را به عهده بگیرد (ویدال گنزالس و سانچز، ۲۰۱۹).

زیارت و پیاده روی در مراسم اربعین فرصت های خوبی برای بسیاری از ابتکارات دینی، مذهبی، فرهنگی و اجتماعی نیز فراهم می کند، شاید به ویژه برای زوج ها و خانواده ها.

- Agapito, D., Mendes, J., & Valle, P. (۲۰۱۳). Exploring the conceptualization of the sensory dimension of tourist experiences. *Journal of Destination Marketing & Management*, ۷۳-۶۲, (۲)۲. [https:// doi. org/ ۱۰.۱۰۱۶.۱۰/j. jdmm. ۰۰۱ .۰۳ .۲۰۱۳](https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2013.03.001)
- Amaro, S., Antunes, A., & Henriques, C. (۲۰۱۸). A closer look at Santiago de Compostela's pilgrims through the lens of motivations. *Tourism Management*, ۲۸۰-۲۷۱, ۶۴. [https:// doi. org/ ۱۰.۱۰۱۶.۱۰/j. tourm an. ۰۰۷ .۰۹ .۲۰۱۷](https://doi.org/10.1016/j.tourman.2017.09.007)
- Berezowski, S. (۱۹۸۰). *Metody badań w geografii ekonomicznej [Research methods in economic geography]*. Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne.
- Berg, B. L. (۲۰۰۱). *Qualitative research methods for the social sciences*. Allyn and Bacon.
- Devereux, C., & Carnegie, E. (۲۰۰۶). Pilgrimage: Journeying beyond self. *Tourism Recreation Research*, ۵۶-۴۷, (۱)۳۱. [https:// doi. org/ ۲۴۶ ۱۱۰.۸۱ .۲۰۰۶.۲۸۱ ۰۲۵۰.۸ /۱۰.۸۰ .۱۰](https://doi.org/10.1081/1081.2006.28102508)
- Eade, J. (۲۰۰۰). Introduction. In J. Eade & M. J. Sallnow (Eds.), *Contesting the sacred: Anthropology of christian pilgrimage* (pp. ۲۹-۱). Routledge.
- Faria, C. A. P., Remoaldo, P. C., & de Fátima da Silva Vieira

- Martins, M. (2022). Landscape and senses in a portuguese municipality on the way of St. James: Potential impacts on the well-being of pilgrims. *Journal of Religion and Health*. [https:// doi. org/ ١٠٠٧ .١٠/ s٢-٠١٦١٧ -٠٢٢ -١٠٩٤٣](https://doi.org/10.1007/s12-016117-022-10943)
- Goodman, H. (2001). In-depth interviews. In B. A. Thyer (Ed.), *The handbook of social work research methods* (pp. 319-309). SAGE Publications, Inc.
- Jørgensen, N. N. K. D., Eade, J., Ekeland, T. J., & Lorentzen, C. A. N. (2020). The motivations of pilgrimage walking the St. Olav way in Norway. *International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage*, ١٢٨-١١٠ ,(٨)٨. [https:// doi. org/ .١٠ ٢١٤٢٧/ f٧٧-٣ s٣٨](https://doi.org/10.21427/f٧٧-٣ s٣٨).
- Klimiuk, J., & Moriarty, K. J. (2021). The Lourdes pilgrimage and the impact on pilgrim quality of life. *Journal of Religion and Health*, ٣٧٨٧-٣٧٧٥ ,٦٠. [https:// doi. org/ ١٠٠٧ .١٠/ s-١٠٩٤٣ ٠-٠١٣٩٨ -٠٢١](https://doi.org/10.1007/s-10943-0-01398-021)
- Łużyński, W. (2021). Education in the context of Christian humanism: Reflections based on the teaching of Benedict XVI. *Carthagenisia*, ١٨٠-١٦٧ ,٧١. [https:// doi. org/ ٣٣٩٠ .١٠/ rel.١٠٠٧٦ ١٤](https://doi.org/3390.10/rel.1007614)
- Mikaelsson, L. (2012). Pilgrimage as post-secular therapy.

- Scripta Instituti Donneriani Aboensis, ۲۷۳-۲۵۹, ۲۴. <https://doi.org/30.674.10./scrip.ta.67418>
- Nowa droga-resocjalizacja na .(۲۰۱۹). Mróz, F., & Matuszczak, J-, Camino de Santiago. Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze ۶۸۳۴...۱۳.۳۰۰۱...۱/۵۶۰.۴.۱۰./[https://doi.org.22-10,\(10\)585](https://doi.org.22-10,(10)585)
- Prozano, R. N., & Kato, K. (۲۰۱۸). Spirituality and tourism in Japanese pilgrimage sites: Exploring the intersection through the case of Kumano Kodo. *Fieldwork in Religion*, -۲۲, (۱)۱۳-۴۳. <https://doi.org/1008.10./firm.36137>
- Sigala, M. (۲۰۲۰). Tourism and COVID۱۹-: Impacts and implications for advancing and resetting industry and research. *Journal of Tourism Business*, ۳۲۱-۳۱۲, ۱۱۷. <https://doi.org/1016.10./j.jbusres.015.06.2020>
- Tutty, L. M., Rothery, M. A., & Grinnell, R. M. (۱۹۹۶). *Qualitative research for social workers*. Allyn & Bacon.
- Vidal-González, P., & Sánchez, V. (۲۰۱۹). Hiking paths and intangible heritage: A quest for cultural roots cases in the province of Castellón, Spain. *Sport in Society*, -۲۰.۶۵, (۱۲)۲۲-۲۰.۷۶. <https://doi.org/6810013.2018.43717430/1080.10>
- Vistad, O. I., Øian, H., Williams, D. R., & Stokowski, P. (۲۰۲۰). Long-distance hikers and their inner journeys: On

motives and pilgrimage to Nidaros, Norway. Journal of Outdoor Recreation and Tourism, ١٠٠٣٢٦ ,٣١. [https:// doi.org/ ١٠١٦ .١٠/j. jort. ١٠٠٣٢٦ .٢٠٢٠](https://doi.org/10.16.10/jort.100326.2020)

